

Grau en Ensenyaments Artístics de Disseny

Guia docent d'HISTÒRIA I CULTURA DEL DISSENY DE
JOIERIA

Curs 2021/2022

**ESPECIALITAT DISSENY DE PRODUCTE.
ITINERARI DE JOIERIA I OBJECTE**

Esquema de la guia

1. Dades d'identificació • 2. Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació • 3. Coneixements recomanats 4. Competències de l'assignatura • 5. Resultats d'aprenentatge • 6. Continguts 7. Volum de treball/ Metodologia • 8. Recursos • 9. Avaluació • 10. Bibliografia

1. Dades d'identificació

DADES DE L'ASSIGNATURA			
Centre	Escola d'Art i Superior de Disseny de València		
Títol Superior de Disseny	Disseny de producte. Itinerari de Joieria i objecte		
Departament	Història i Teoria de l'Art i del Disseny		
Mail del departament			
Nom de l'assignatura	Història i cultura de la joieria		
Web de l'assignatura			
Horari de l'assignatura			
Lloc on s'imparteix	Centre de Vivers	Hores setmanals	6
Codi		Crèdits ECTS	6
Cicle		Curs	2 ⁿ
Durada	Semestral		
Caràcter de l'assignatura	Obligatòria específica		
Tipus d'assignatura	B. Teòrico-pràctica (60% de presencialitat)		
Llengua vehicular	Valencià/castellà		
DADES DE LES PROFESSORES/PROFESSORS			
Professores responsables			
Correu electrònic			
Horari de tutories			
Lloc de les tutories			

2. Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació

L'assignatura d'*Història i cultura de la joieria* s'integra en el currículum de l'itinerari de Joieria i Objecte dels ensenyaments superiors de Grau en Disseny i és una assignatura obligatòria específica. Els seus continguts naixen de la Història de l'Art general, però prenen com a referència una especialitat artística molt concreta: la joieria. Aquest art ha comptat, al llarg de la història de la humanitat, amb l'activitat i destresa de magnífics artistes i artesans, i amb els millors materials al seu abast. Tot i els límits propis d'aquest tipus d'objectes, la joieria ha condensat —com altres manifestacions artístiques— els anhels, pors, sentiments, creences, etc. de les diferents societats que els han produït. Els continguts desenvolupats en aquesta assignatura permetran el futur joier assolir aquests objectius:

- estudiar les tècniques, tipologies, formes, temes, etc. que il·lustraran a l'alumne/a i li obriran a un context molt ampli, que serà de gran ajuda per a la comprensió tant del passat com del seu propi treball.
- concebre el valor de l'estudi de la joieria en un context històric que done sentit i context a les creacions i projectes de l'alumnat.
- desenvolupar l'interès i la curiositat per la singularitat i especificitat d'aquesta art decorativa immersa en el context històric i simbòlic de cada societat.
- analitzar la teoria i l'estètica dels dissenys d'objectes d'embelliment corporal i d'orfebreria contemporània i la seua relació amb els fenòmens polítics, culturals, socials, econòmics, mediambientals i/o tecnològics que estan transformant la vida quotidiana de la nostra societat de forma incessant.
- utilitzar i emprar les fonts bibliogràfiques i documentals pròpies de la matèria i englobar-les en un context artístic i creatiu que se suma al disseny de moda, producte i decoració d'interiors en un sentit ampli de les arts aplicades.

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, en l'article 2.1.j) estableix que el sistema educatiu espanyol s'orientarà a la consecució, entre altres fins, de la capacitat per a la comunicació en la llengua oficial i cooficial, si n'hi ha, i en una o més llengües estrangeres.

Aquesta assignatura impartida en valencià, procurarà la consecució de la capacitat de l'alumnat en els tres nivells possibles segons la base d'origen de cada alumne: nivell escrit, nivell d'expressió i nivell de comprensió. Es pretén, per tant, enriquir el coneixement mitjançant l'ús correcte del llenguatge com a instrument de comunicació oral i escrita.

3. Coneixements previs recomanats

Es recomana a l'alumnat que tinga coneixements d'alguna de les llengües europees, a més del castellà i el català, per poder aprofitar els continguts que la bibliografia que tenim a l'abast pugua ser entesa.

Així mateix, es recomana haver cursat alguna assignatura d'Història de l'Art, Història del Disseny i de les Arts Aplicades per tenir familiaritat amb els continguts, vocabulari i termes específics de la matèria.

4. Competències de l'assignatura

Competències transversals

CT 2. Arreplegar informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.

CT 8. Desenvolupar raonada i críticament idees i arguments.

CT 17. Contribuir amb la seua activitat professional a la sensibilització social de la importància del patrimoni cultural, la seua incidència en els diferents àmbits i la seua capacitat de generar valors significatius.

Competències generals

CG 6. Promoure el coneixement dels aspectes històrics, ètics, socials i culturals del disseny.

CG 12. Aprofundir en la història i la tradició de les arts i del disseny.

CG 19. Demostrar capacitat crítica i saber plantejar estratègies de recerca.

Competències específiques

CE13 Conèixer el context econòmic, social, cultural i històric en què es desenvolupa el disseny de joieria.

CE15 Reflexionar sobre la influència social positiva del disseny, valorar la seua incidència en la millora de la qualitat de vida i el medi ambient, i la seua capacitat per generar identitat, innovació i qualitat en la producció.

5. Resultats d'aprenentatge

RESULTATS D'APRENTATGE	COMPETÈNCIES RELACIONADES
RA 1. Identifica les característiques formals i comunicatives de les obres de disseny de joieria, bijuteria i orfebreria.	CT2 CG6, CG12, CE13.
RA 2. Explica les relacions entre els moviments artístics i el disseny de joieria del període històric que comprèn cada unitat didàctica.	CT8, CG6, CG12, CG19, CE13.
RA 3. Analitza les creacions artístiques i de disseny de joieria i bijuteria amb l'aplicació de criteris formals, narratius i simbòlics.	CT8, CG6, CG12, CE13.
RA 4. Compara les peces de joieria del període estudiat amb produccions estètiques d'altres èpoques, establint relacions i influències, i detectant fonts d'inspiració.	CT8, CG 6, CG 12, CE13.
RA 5. Argumenta les opinions amb precisió i rigor, utilitzant una terminologia i un vocabulari específics de la disciplina amb correcció lèxica, ortogràfica i sintàctica.	CT8, CT17, CE15.
RA 6. Elabora treballs d'investigació aplicant la metodologia adequada.	CT2, CT8, CT17, CG6, CG12, CG19, CE13, CE15.

6. Continguts

DESCRIPTORS	BLOCS DE CONTINGUT
*Mètodes d'investigació i experimentació propis de la matèria.	0.a. Estudi i recerca: anàlisi artística, anàlisi de text historiogràfic. Fonts. Metodologia. El valor del treball individual i en equip. Presentació i defensa.

*Coneixement, anàlisi i significat històric de la joieria. *Coneixement, anàlisi i significat històric dels nous mitjans de comunicació. *Escoles, moviments i tendències contemporànies.	0.b. Conceptes generals i camp d'estudi: definicions, materials, tècniques i tipologies. 1.- Objectes cerimonials i adorn del cos en l'Edat de Pedra. 2.- El desenvolupament de les tècniques del metall a Mesopotàmia. 3.- El poder del simbòlic per als egipcis, durant la vida i després de la mort. 4.- El llenguatge de les joies de les cultures prehel·lèniques. 5.- Orientalisme i classicisme en Grècia. 6.- Orientalisme i classicisme en Etrúria. El mestratge del granulat. 7.- De l'Hel·lenisme a la conceptualització en la joieria romana. 8.- Bizanci: joieria àulica i esmalt cloisonné. 9.- Preromànics: l'estètica "bàrbara" i la influència bizantina. 10.- Romànic: decadència de la producció joiera i desenvolupament de l'esmalt champlevé en la societat feudal. 11.- Gòtic: orfebreria i joieria en la societat burgesa. L'esmalt translúcid. 12.- Renaixement i Manierisme en joieria. Esmalt <i>ronde bosse</i> i pintura en esmalt. 13.- Aproximació a l'estètica del Barroc i del Rococó. La crisi de l'esmalt i la irrupció del diamant. 14.- Revolució industrial: repercussions en l'art de la joieria. Neoclassicisme i segle XIX. L'estil Imperi. Els eclecticismes i "revivals". 15.- Modernisme i Art Déco. 16.- Les avantguardes històriques del segle XX.

7. Volum de treball/ Metodologia

7.1 Activitats de treball presencial			
ACTIVITATS	Metodologia d'ensenyament-aprenentatge	Relació amb els resultats d'aprenentatge	Volum de treball (en núm. d'hores o ECTS)
Classe presencial	Exposició de continguts per part de la professora/professor o en seminaris, anàlisis de competències, explicació i demostració de capacitats, habilitats i coneixements a l'aula.	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6.	68h

<i>Classes pràctiques</i>	<i>Sessions de treball en grups supervisades pel professor. Estudi de casos, projectes, tallers, problemes, estudi de camp, aula d'informàtica, laboratori, visites a exposicions/concerts/representacions/audicions..., cerca de dades, biblioteques, en Internet, etc. Construcció significativa del coneixement a través de la interacció i activitat de l'alumne.</i>	RA1, RA2, RA3, RA4, RA6	9h
<i>Exposició treball en grup</i>	<i>Aplicació de coneixements interdisciplinaris.</i>	RA5	2h
<i>Tutoria</i>	<i>Atenció personalitzada i en petits grups. Període d'instrucció i/o orientació realitzat per una tutora/or amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes, seminaris, tallers, lectures, realització de treballs, projectes, etc.</i>	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5	9h
<i>Avaluació</i>	<i>Conjunt de proves (orals i/o escrites) emprades en l'avaluació inicial o formativa de l'alumnat.</i>	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5.	2h
SUBTOTAL			90

7.2 Activitats de treball autònom			
<i>ACTIVITATS</i>	<i>Metodologia d'ensenyament-aprenentatge</i>	<i>Relació amb els resultats d'aprenentatge</i>	<i>Volum de treball (en núm. d'hores o ECTS)</i>
<i>Treball autònom</i>	<i>Estudi de l'alumnat: preparació i pràctica individual de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per exposar o lliurar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de petit grup.</i>	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6.	42h
<i>Estudi pràctic</i>	<i>Preparació en grup de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar o lliurar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de petit grup.</i>	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6, RA7.	14h
<i>Activitats complementàries</i>	<i>Preparació i assistència a activitats complementàries com ara tallers, congressos, conferències,...</i>	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6, RA7.	4h
SUBTOTAL			60
TOTAL			150

8. Recursos

- Pissarra.
- Projector.
- Altaveus.
- Ordinador.
- Material audiovisual.

- Pàgines web.
- Articles i textos.
- Biblioteca i centres de documentació.

9. Avaluació

9.1 Convocatòria ordinària		
<i>9.1.1 Alumnes amb avaluació contínua</i>		
INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ I CRITERIS D'AVALUACIÓ/QUALIFICACIÓ	% nota final	Resultats d'aprenentatge avaluats
1- Els instruments d'avaluació poden ser els següents: 1.1- Registres actitudinals (actitud, grau d'implicació, participació...). 1.2- Elaboració i defensa de treballs individuals o de grup. 1.3- Exercicis d'aula (estudi de casos, anàlisis d'obres...). 1.4- Proves objectives (examen, elaboració de portfoli, quaderns d'aula...). 2- Els criteris d'avaluació dels diferents instruments d'avaluació són els següents: 2.1- Registres actitudinals: - Respecte i cooperació amb els companys. - Puntualitat - Participació en classe coherent, reflexiva i crítica. - Adequació a pautes i terminis consensuats i establits. 2.2- Elaboració i defensa de treballs individuals o de grup: - Adequació a pautes i terminis consensuats i establerts. - Capacitat de selecció i organització de la informació. - Capacitat d'anàlisi i de síntesi. - Capacitat d'argumentació i estructuració de les idees. - Capacitat de coordinació en els treballs de grup. - Correcció ortogràfica i sintàctica. - Ús d'un vocabulari adequat. - Ús d'un estil coherent en la comunicació oral i escrita. - Ús de les normes bàsiques d'elaboració i presentació d'un treball de recerca. - Respecte a la propietat intel·lectual.	10% 40% 20% 30%	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6 RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6 RA1, RA2, RA3, RA4 RA1, RA2, RA3, RA4, RA5

- Ús correcte de les fonts documentals i la bibliografia. 2.3- Exercicis d'aula: - Domini dels conceptes treballats en l'aula. - Capacitat d'anàlisi i de síntesi. - Capacitat d'argumentació i estructuració de les idees. - Correcció ortogràfica i sintàctica. - Ús d'un vocabulari adequat. - Ús d'un estil de comunicació coherent. - Ús correcte de les fonts i la bibliografia. 2.4- Proves objectives: - Domini dels conceptes treballats en l'aula. - Capacitat d'anàlisi i de síntesi. - Capacitat d'argumentació i estructuració de les idees. - Correcció ortogràfica i sintàctica. - Ús d'un vocabulari adequat. - Ús d'un estil de comunicació coherent.		
<i>9.1.2 Alumnes amb pèrdua d'avaluació contínua (+20% faltes d'assistència)</i>		
INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ I CRITERIS D'AVALUACIÓ/QUALIFICACIÓ	<i>% nota final</i>	<i>Resultats d'aprenentatge avaluats</i>
1- Els instruments d'avaluació són els següents: 1.1- Elaboració i defensa d'un treball individual. 1.2- Realització d'una prova objectiva. 2- Els criteris d'avaluació dels instruments d'avaluació són els següents: 2.2- Elaboració i defensa d'un treball individual: - Adequació a pautes i terminis consensuats i establits. - Capacitat de selecció i organització de la informació. - Capacitat d'anàlisi i de síntesi. - Capacitat d'argumentació i estructuració de les idees. - Correcció ortogràfica i sintàctica. - Ús d'un vocabulari adequat. - Ús d'un estil coherent en la comunicació oral i escrita. - Ús de les normes bàsiques d'elaboració i presentació d'un treball de recerca. - Respecte a la propietat intel·lectual. - Ús correcte de les fonts i la bibliografia. 2.3-Prova objectiva:	40% 60%	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6 RA1, RA2, RA3, RA4, RA5

- Domini dels conceptes treballats en l'aula. - Capacitat d'anàlisi i de síntesi. - Capacitat d'argumentació i estructuració de les idees. - Correcció ortogràfica i sintàctica. - Ús d'un vocabulari adequat. - Ús d'un estil de comunicació coherent.		

9.2 Convocatòria extraordinària		
9.2.1 Alumnes amb avaluació contínua		
INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ I CRITERIS D'AVALUACIÓ/QUALIFICACIÓ	% nota final	Resultats d'aprenentatge avaluats
Els instruments d'avaluació, els criteris d'avaluació/qualificació i els resultats d'aprenentatge avaluats són equivalents als del punt 9.1.1	Íd. Punt 9.1.1	Íd. Punt 9.1.1
9.2.2 Alumnes amb pèrdua d'avaluació contínua (+20% faltes d'assistència)		
INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ I CRITERIS D'AVALUACIÓ/QUALIFICACIÓ	% nota final	Resultats d'aprenentatge avaluats
Els instruments d'avaluació, els criteris d'avaluació/qualificació i els resultats d'aprenentatge avaluats són equivalents als del punt 9.1.2	Íd. Punt 9.1.2	Íd. Punt 9.1.2

10. Bibliografia

Bibliografia bàsica:

- Black, J. A. (1973). *Storia dei gioielli*. Novara: De Agostini.
- Cartlidge, B. (1985). *Twentieth-century jewelry*. Nova York: H. N. Abrams.
- Cerval, Marguerite de. (1998). *Dictionnaire international du bijoux*. París: Regard.
- Drutt English, Helen W. i Dormer, Peter. (1995). *Jewelry of our Time. Art, Ornament and Obsession*. New York: Rizzoli.
- Phillips, Cl. (1996). *Jewelry. From Antiquity to the Present*. Londres: Thames and Hudson.
- Phillips, Cl. (2003). *Gioielli. Breve storia dall'antichità a oggi*. Milà: Rizzoli-Skira.

Bibliografia complementària:

- Diversos autors. (1976). *Jewellery through 7000 years*. Londres: British Museum.
- Diversos autors. (1989). *Jewellery. Makers. Motifs. History. Techniques*. Londres: Thames & Hudson.
- Diversos autors. (1991). *Jewelry. 7000 years*. Nova York: H. N. Abrams.
- Fernández-Villamil Reoyo, M^a. C. (1975 i 1982). *Las artes aplicadas*. Madrid: Ed. Autora. 2 vol.
- Gautier, M. M. (1972). *Émaux du moyen âge occidental*. Friburg: Office du Livre.
- Honour, H. (1972). *Orafi e argentieri*. Verona: Mondadori.
- Lanllier, J. i Pini, M. A. (1989). *Five Centuries of Jewelry in the West (16th to 20th century)*. Nova York: Arch Cape. Ed. francesa (1983) *Cinq siècles de joaillerie en*

- occident*. Friburg: Office du Livre.
- Mascetti, D. i Triossi, A. (1999). *Earrings. From Antiquity to the Present*. Londres: Thames & Hudson.
 - Müller, H. W. i Thiern, E. (2001) *El oro de los faraones*. Madrid: Libsa.
 - Puig Cuyàs, Ramon et al. [comis.]. (1987) *Joieria Europea Contemporània*. [catàleg de l'exposició]. Barcelona: Fundació La Caixa.
 - Ward, A.; Cherry, J.; Gere, C.; Cartlidge, B. (1981). *La bague, de l'Antiquité à nos jours*. Friburg: Office du Livre.
 - Watkins, D. (1994). *The Best in Contemporary Jewellery*. London: Rotovision.